

15.8.2024

VN/24054/2023
VN/24054/2023-STM-11

Valtiovarainministeriö

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle arvonlisäverokantojen muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Valtiovarainministeriö on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b ja 22 a §:n muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan toteutettavaksi hallitusohjelman mukaiset alennettuja arvonlisäverokantoja koskevat muutokset. Esityksen mukaan 10 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan nykyisin kuuluvat hyödykkeet siirrettäisiin 14 prosentin suuruisen alennetun verokannan soveltamisalaan. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää esitystä koskien seuraavat huomiot:

Esityksen vaikutusarvioinnit vaatisivat lääkkeiden arvonlisäveron nostamisen osalta vielä täydentämistä. Esityksen mukaan lääkkeiden arvonlisäveron korotus lisäisi arvonlisäveron vuotuista tuottoa 106 miljoonaa euroa. Kun otetaan huomioon valtion menojen lisäys ja kysyntävaikutukset, olisi nettovaikutus valtiolle kuitenkin vain 53 miljoonaa euroa. Esityksestä ei käy ilmi, miten arviot on muodostettu ja mitä säästöä pienentävinä tekijöinä on otettu huomioon. Esityksen vaikutusarvioinneissa ei ole käsitelty ehdotetun korotuksen vaikutusta lääkekorvausmenoihin. Kansaneläkelaitoksen lääkekorvausmenot kasvavat merkittävästi muutoksen johdosta. Kansaneläkelaitoksessa tehtyjen vuoden 2023 sairausvakuutuksesta korvattavien lääkeostojen lääkekustannus- ja lääkekorvaustietojen perusteella arvonlisäveron nosto 10 %:sta 14 %:n nostaisi lääkekustannuksia noin 88 miljoonalla eurolla ja lääkekorvauksia noin 72 miljoonalla eurolla. Aiemmin arvioidun valtiosuuden ollessa 67 %, valtiosuus edellä esitetystä lääkekorvausten kasvusta olisi noin 48 miljoonaa euroa. Lisäksi ainakin perustoimeentulotuen menot voisivat kasvaa jossain määrin.

Esitys ei sisällä arvioita siitä, paljonko lääkkeitä käyttävien ihmisten maksuosuudet nousisivat. Arvonlisäveron korotus siirtyy itsehoitolääkkeiden osalta lähes kokonaan lääkkeitä käyttävien maksettavaksi, koska hyvin pieni osa itsehoitolääkkeistä on korvattavaukseen oikeuttavia lääkkeitä. Ei-korvattavien lääkkeiden osalta kustannukset menevät täysimääräisesti lääkkeitä käyttäjien maksettavaksi, mikä onkin arviossa todettu. Arviossa on todettu myös, että Kansaneläkelaitos korvaa reseptillä määrättyjen lääkkeiden kustannuksia alkuomavastuun ylittävältä osalta. Pääsääntöisesti lääkkeiden kustannuksia korvataan alkuomavastuun ylittävältä osinkin kuitenkin vain osittain. Ylemmän erityiskorvausluokan lääkkeissä korvaus on 100 prosenttia 4,50 euroa ylittävältä osalta ja vuotuisen lääkevuosiomavastuun ylittäviltä lääkeostoilta (kertaomavastuu 2,50 €). Näissä tilanteissa on arvonlisäveronkorotus ei vaikuta lääkkeiden käyttäjiin. Muutos korottaa kuitenkin peruskorvattavien (korvaus 40 % lääkkeen hinnasta) ja alemman erityiskorvausluokan (korvaus 65 % lääkkeen hinnasta) lääkkeitä käyttävien maksettavaksi jääviä lääkekustannuksia.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

Esityksessä tulisi nostaa esiin sen yhteys paraikaa sosiaali- ja terveysministeriössä valmistelussa olevaan hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja lääkelain muuttamisesta sekä sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin kumoamisesta, jolla tavoitellaan valtion talouden tasapainottamista 90 miljoonalla eurolla erilaisin lääkekustannuksiin kohdistuvin säästöin (ks. [hanke STM120:00/2023](#)). Esityksessä on yhteyksiä ehdotettuun arvonlisäveron muutokseen, sillä esityksessä ehdotetaan lääkekorvausjärjestelmän alkuomavastuun korottamista sekä useita toimenpiteitä, joilla pyritään alentamaan lääkkeiden tukkuhintoja. Kyseisen hallituksen esityksen lausuntokierros päättyi 12.8.2024. Arvonlisäveron korottamista koskevassa esityksessä tulisi arvioida sen yhteyttä edellä mainittuun sosiaali- ja terveysministeriön esitykseen ja tarkasteltava myös kokonaisvaikutuksia lääkkeiden käyttäjien kannalta.

Myös valmistelussa olevalla hallituksen esityksellä eduskunnalle sairauspäivärahan muutoksia ja sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointia koskevaksi lainsäädännöksi (ks. [hanke STM062:00/2024](#)) on vaikutuksia asiaan. Sosiaaliturvarahastovaikutusten kanavointia koskevan ratkaisun myötä valtion osuus sairaanhoitovakuutuksen kustannuksista on pienenevässä. Käytännössä myös tällä tulee olemaan vaikutusta arvonlisäveron korotuksesta koituvan nettotuoton suuruuteen.

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

Hallitusneuvos

Kalle Tervo

Liitteet

-

Jakelu

Valtiovarainministeriö

Tiedoksi

STM Sosiaaliturvaministeri
STM SVO Sosiaaliturva- ja vakuutusosasto
STM TUTO Bioteknologia ja lääkkeet -yksikkö

VN/24054/2023-STM-11

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: